

Täysistunto

Torstai 27.10.2022 klo 15.59—18.41

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ilmastolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 239/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässäkin vaiheessa enintään se 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Menään keskusteluun. Edustaja Soinikoski.

Keskustelu

17.43 **Mirka Soinikoski vihr:** Arvoisa puhemies! Hallitus antoi viime keväänä uuden ilmastolain, ja se astui voimaan heinäkuussa. Uusi ilmastolaki on Suomen kansallisen ilmastotyön perusta. Uudistetussa laissa asetetaan päästövähennystavoitteet aina vuoteen 2050 asti. Tavoitteena on, että päästöjä vähennetään vuoteen 2030 mennessä 60 prosenttia ja vuoteen 2050 mennessä 90 prosenttia vuoden 1990 tasosta.

Keskeinen parannus hyväksytyssä ilmastolaissa on myös maankäytön sisällyttäminen siihen. Meillä on valtavasti mahdollisuuksia maankäytön puolella niin metsissä, rakentamisessa kuin maataloudessakin päästöjen vähentämiseen ja hiilinielujen vahvistamiseen. Yhdessä nämä toimet luovat polun kohti hiilineutraalia hyvinvointivaltiota, jossa sekä ihmiset että luonto voivat hyvin.

Arvoisa puhemies! Nyt annettu esitys eduskunnalle täydentää voimassa olevaa ilmastolakia. Ilmastolaissa säädetään neljästä valtakunnallisesta ilmastopolitiikan suunnitelmasta, jotka ohjaavat Suomen kasvihuonepäästöjen vähentämistä ja ilmastomuutokseen sopeutumista. Täydennetty ilmastolaki velvoittaa jatkossa myös kuntia laatimaan ilmastosuunnitelman. Suunnitelma velvoittaa kuntia asettamaan itselleen oman päästövähennystavoitteen ja laatimaan toimet sen saavuttamiseksi.

Ilmastosuunnitelmien ulottaminen myös kuntiin ja alueille on keskeinen ja erittäin kannatettava ehdotus. Viime kädessä juuri kunnat toteuttavat niitä toimia, joilla päästöjä vähennetään ja ilmastomuutokseen sopeudutaan etenkin maankäytön ja liikenteen osalta. Ilmastomuutos on globaali ilmiö, mutta käytännön ratkaisut siihen tehdään paikallisella tasolla. Täydennetty ilmastolaki ottaa tämän entistä paremmin huomioon.

Arvoisa puhemies! Hallitus täydentää ilmastolakia selkeyttämällä säännöksiä muutoksenhausta. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset valitusmenettelystä ja valitusoikeuteista tahoista. Nämä lisäykset ovat tarpeellisia, sillä lainsäädännön on oltava mahdollisimman yksiselitteistä. Monitulkintainen lainsäädäntö ei voi saavuttaa tavoitteitaan, jos sen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 117/2022 vp

soveltamisessa tapahtuu paljon tulkintaeroja. Siksi on erittäin hyvä, että lakia korjataan yksiselitteisemmäksi. Lisäyksillä myös parannetaan oikeusturvan toteutumista ilmastolain alalla, kun oikeushenkilöillä on selkeä ymmärrys siitä, miten mahdollisiin epäoikeudenmukaisuuksiin voi hakea muutosta. Muutoksenhakuoikeuden täsmentäminen lisää ilmastotoimien hyväksyttävyyttä, kun oikeudet hakea tarvittaessa muutoksia oikeuslaitokselta ovat yhdenvertaiset.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja luontokadon pysäyttäminen ovat aikamme suurimpia kysymyksiä. Ilmastotavoitteiden toteuttaminen demokraattisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukaisesti on tie, jolla onnistumme hillitsemään ilmastonmuutosta ja pysäyttämään luontokadon ajoissa. Nyt on jo kiire.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Elo.

17.46 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Keväällä hyväksyimme tässä salissa yhden tämän hallituskauden tärkeimmistä laeista, uuden ilmastolain. Uudistuksen myötä vuoden 2035 hiilineutraaliustavoite kirjattiin lakiin, ja asetimme ilmastopaneelisuositukseen perustuvat päästövähennystavoitteet vuosille 2030, 2040 ja 2050. Myös maankäyttösektori ja tavoite nielujen vahvistamisesta tulivat osaksi lakia.

Ilmastolain kokonaisuudistus on pysyvimmän jäljen jättävä hallituksen ilmastopäätös. Tämä on tärkeää siksi, että ilmastonmuutoksen hillinnällä on kiire. Kansainvälisen ilmastopaneelin helmikuussa julkaisemassa ilmastonmuutoksen vaikutuksia koskevassa raportissa todetaan, että ilmastonmuutos vaikuttaa laajasti ja vaarallisella tavalla miljardeihin ihmisiin sekä luonnon monimuotoisuuteen. Uusimmassa, huhtikuussa ilmestyneessä raportissa todetaan, etteivät nykyiset toimet riitä ilmaston lämpenemisen rajaamiseen 1,5 asteeseen. Ilmastotoimia on tehostettava globaalilla tasolla mahdollisimman pian. Ilmastolaki viitoittaa Suomen työtä tässä koko ihmiskunnan yhteisessä taistelussa elinkelpoisen planeetan puolesta.

Arvoisa puhemies! Ilmastolain kokonaisuudistuksesta jäi puuttumaan kaksi olennaista osaa: kuntien tehtävät ilmastonmuutoksen torjunnassa sekä muutoksenhaun selkeyttäminen. Nämä nostimme esiin myös ympäristövaliokunnan mietinnössä. Kunnissa tehdään Suomen ilmastopäästöihin olennaisesti vaikuttavia päätöksiä koskien muun muassa maankäyttöä, liikennettä, energiaratkaisuja, julkisia hankintoja ja koulutusta. Moni suomalainen kunta onkin jo lähtenyt ilmastotyöhön ja itse asiassa kirittänyt myös valtion tavoitetta. Suomalaisista jo lähes kaksi kolmasosaa asuu kunnissa, joilla on valtiota varhaisempi hiilineutraaliustavoite.

Tämän esityksen keskeinen tavoite on vauhdittaa ilmastotyötä myös sellaisissa kunnissa, joissa suunnitelmallinen ilmastotyö ei vielä ole käynnistynyt tai edennyt pitkälle, ja samalla tuetaan suunnitelmallista ilmastotyötä ihan kaikissa Suomen kunnissa. Valtio tukee kuntien ilmastotyötä myös rahallisesti, ja ensi vuoden budjettiin on esitetty tukea kuntien ilmastosuunnitelmille. Kuntien päätökset vaikuttavat keskeisesti koko Suomen päästökkehitykseen ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseen. Nykyisellään tilanne on tosiaan se, että kunnille ei kuitenkaan ole ilmastolaissa asetettu velvoitteita, ja tämä asia tällä esityksellä nyt korjataan. Tämän lain mukaan jokainen kunta tulee laatimaan jatkossa ilmastosuunnitelman kerran valtuustokaudessa. Kunnat ja niiden olosuhteet ovat erilaisia, ja siksi on tärkeää, että kukin kunta voi suunnitelmassa asettaa itselleen päästövähennystavoitteen sekä toimet, joilla tämä tavoite saavutetaan. Kunnat voivat laatia suunnitelmia myös yhdessä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 117/2022 vp

Halutessaan kunta voi suunnitelmassa asettaa myös sopeutumiseen ja hiilinieluihin liittyviä tavoitteita tai toimia.

Tässä onkin tärkeitä yhtymäkohtia myös toiseen ihmiskuntaa kriittisesti uhkaavaan kriisiin eli luontokatoon. On tärkeää, että huolehdimme kaikilla tasoilla siitä, että emme ilmastotoimilla kiihdytä luontokatoa. Kuntien ilmastotavoitteita voidaan saavuttaa vain yhdessä asukkaiden, yritysten, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Tärkeää on myös kuntien välinen verkostomainen yhteistyö ja hyvien käytäntöjen jakaminen. Kuntien vastuu ja rooli on tarjota asukkaille kestävän arjen puitteet ja yrityksille kestävä toimintaympäristö. Parhaiten se onnistuu kumppanuuksilla eri toimijoiden kesken.

Arvoisa puhemies! Tämä toinen puute, joka nyt korjataan tällä hallituksen esityksellä: Ilmastolakiin lisätään myös selkeyttävät säännökset muutoksenhausta. Lakiin lisätään säännökset valitusmenettelyistä sekä valitusoikeutetuista tahoista. Tosiaan nykyinen ilmastolaki ei sisällä säännöksiä siitä, kuinka valtakunnallisiin ilmastopolitiikan suunnitelmiin voi hakea muutosta, ja tämä on aiheuttanut epäselvyyttä. Uudistus edistää oikeusturvan toteutumista ilmastolain alalla ja selventää tilannetta. Ilmastotyöhön tarvitaan mukaan kaikki toimijat. Siksi on tärkeää, että kuntien merkittävä rooli ilmastomuutoksen torjunnassa tulee nyt näkyväksi myös ilmastolaissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Filatov.

17.51 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Tämä laki on todellakin tervetullut, ja se täydentää ilmastolain kokonaisuutta. Erityisen tärkeää on, että me saamme kunnat tosissaan ja täysillä mukaan ilmastopolitiikan tekemiseen, koska itse asiassa kunnissa on paljon mahdollisuuksia asian ratkaisuun.

Sitra teki vuonna 21 tutkimuksen siitä, miten meidän kunnat ovat vastanneet näihin haasteisiin, ja silloin noin kaksi kolmasosaa kunnista oli asettanut itselleen tavoitteita. Jos kunnat saavuttaisivat nuo tavoitteet, niin itse asiassa niiden päästöt puolittautuisivat ja vuotuinen päästövähennys olisi 20 miljoonaa tonnia, joka on siis arvioitu vuodesta 2018 vuoteen 2035 mennessä. Suuruusluokaltansa tämä vähennys vastaa yli puolta Suomen hiilineutraalisuustavoitteen edellyttämistä päästövähennyksistä. Se ehkä kuvaa sitä suuruusluokkaa, miksi on tärkeää saada kunnat mukaan.

Tähän asti kunnat ovat asettaneet tavoitteita, mutta niiden seuranta ja itse asiassa toimenpiteiden aikaansaaminen ovat olleet ohuempia, ja siksi on tärkeää, että tämä laki edellyttää, että tehdään suunnitelma ja että se tehdään myös tietyin väliajoin, koska vasta siten, kun sitä tehtyä suunnitelmaa seurataan määrätietoisesti, tiedetään, ovatko ne toimet vaikuttaneet, ja sen vuoksi uskon, että tällä tulee olemaan merkitystä meidän ilmastopäästöjen vähentämisessä.

Tärkeää on myös se, että näitä suunnitelmia voidaan tehdä yhteistyössä, koska varmasti meillä on niin pieniä kuntia, että niiden yksittäiset resurssit eivät riitä perusteellisen ja kunnollisen, realistisen suunnitelman ja toimien tekemiseen, mutta kun asiantuntemusta jaetaan ja tehdään näitä yhdessä, niin sitä kautta saadaan parempia tuloksia.

Tässä on keskustelussa jo noussut esiin se, että itse asiassa ilmastotavoitteita on ryhdytty asettamaan kuntatasolla, mutta meidän luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä me olemme vielä alkutekijöissä, ja toivoisin, että me osaisimme näissäkin suunnitelmissa kytkeä nämä kaksi asiaa toisiinsa paremmin kuin tähän mennessä, koska niillä on iso merkitys ja saattaa olla, että me emme vielä oikeastaan edes ymmärrä, mitä luonnon monimuotoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 117/2022 vp

suuden oheneminen tarkoittaa ja miten suuri vaikutus sillä saattaa olla meidän elinolosuhteisiimme.

Erityisen tärkeää mielestäni on, että me tuomme tällaisia esityksiä juuri nyt, koska energian hinnannousu on synnyttänyt ikään kuin keskustelukulttuurin, jossa ajatellaan, että ilmastopolitiikka pitäisi pysäyttää, koska energian hinta nousee. Ihmisten näkökulmasta on aiheellista vastata niihin huoliin, joita energian hinta on tuonut, mutta se ei tarkoita sitä, että meidän pitäisi lopettaa ilmastopolitiikka. Päinvastoin nämä kaksi ilmiötä ovat asioita, joihin on etsittävä ratkaisuja samanaikaisesti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Pitko.

17.53 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Kunnat päättävät suurimmasta osasta Suomen päästöistä, ja niillä on siksi iso rooli päästövähennysten tekemisessä. Onkin siis erinomaisten hyvä asia, että jatkossa kunnat tekevät kerran valtuustokaudessa tämän ilmastosuunnitelman joko yksin tai yhdessä muiden kanssa.

No, me tiedetään, että kunnat — erityisesti kaupungit mutta kaikki kunnat — voivat vaikuttaa todella monitahoisesti niihin päästöihin, ja uskon syvästi, että juuri tällaisella ilmastosuunnitelmalla se ymmärrys siitä, kuinka moni asia päästöihin vaikuttaa, ja osaaminen siitä, miten niitä voidaan hyvin arkisissakin asioissa vähentää, kasvavat. Ehkä tärkeintä on juurikin se ymmärrys ja sitä kautta niiden mahdollisuuksien huomaaminen. Joka kerta kun suunnitellaan vaikka liikennettä, voidaan samalla myös tutkia sen päästövähennykset, ja ehkä saadaan myös sitten lisäperusteita jonkun tietyn ratkaisun tekemiseksi. Esimerkiksi kävelyn ja pyöräilyn edistämällä voi olla todella iso merkitys päästövähennyksille joukkoliikenteen lisäämisen lisäksi. Tietenkin kun kestävä, vähäpäästöinen liikenne on tehty helpoksi ja houkuttelevaksi, niin ihmiset kyllä sen valitsevat automaattisesti.

Myös maankäytöllä on totta kai valtava merkitys. Erityisesti kasvavat kaupungit aiheuttavat joskus jopa metsäkatoa ottaessaan käyttöön uusia viheralueita sen sijaan, että pystyisivät täydennysrakentamalla ja tiivistämällä tehokkaammin käyttämään maapinta-alaa, ja olisi tärkeätä saada myös tämä metsäkatoasia näkymään kuntien toiminnassa. Totta kai moni kunta ja kaupunki omistaa myös todella paljon metsää, ja on oleellista, miten sitä metsää hoidetaan: onko se hiilinielu vai jopa päästölähde? Julkisilla hankinnoilla on valtava merkitys sille. Oma kotikaupunkini Oulu hankkii jopa sadoilla miljoonilla euroilla vuosittain asioita, ja siksi se, minkälaiset kriteerit siellä ovat, vaikuttaa siihen, minkälainen ilmastovaikutus niillä on. Totta kai myös kunnan oma rakentaminen on oleellisessa osassa. Vähäpäästöinen rakentaminen on täysin kunnan omissa käsissä.

Onkin siis hyvä, että jatkossa kaikki kunnat laativat kerran valtuustokaudessa tämän ilmastosuunnitelman. Meidän ymmärryksemme ja osaamisemme kasvavat sitä kautta, ja olen varma, että tämä näkyy myös päästövähennyksinä tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkelä.

17.56 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys koskien tätä kuntien ilmastosuunnitelmaa on itsessään luonteeltaan varsin tekninen ja neutraali, joskin se tietenkin aiheuttaa sen, että taas kuntiin tulee yksi ylimääräinen byrokraattinen pykälä ja suunnitelma lisää kaudessa, joka työllistää valtuutettuja ja virkamiehiä. Se tässä ehkä on riskinä, että niihin suunnitelmiin jollain tavalla väkisin ajetaan sisälle joitain tällaisia metsänhoidolli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 117/2022 vp

sia uskonkappaleita erilaisten hakkuiden välttämisestä ja muusta. Toivottavasti näin ei tule tapahtumaan.

Kuitenkin tämä ilmastolaki ylipäänsä on esimerkki näistä hallituksen tekemisistä, jotka ovat luonteeltaan puhtaasti ideologisia ja etenkin tässä muuttuneessa maailmanpoliittisessa tilanteessa suorastaan vahingollisia. Oli jo ennen kriisiä niin, että tämä hiilineutraalisuustavoite vuoteen 2035 mennessä oli ennenaikainen. Se on 15 vuotta aikaisemmin kuin muualla Euroopan unionissa, ja sellaista tavoitetta ikinä ei olisi pitänyt ottaa, koska se vahingoittaa Suomen taloutta ja kilpailukykyä niin voimakkaasti, ja nyt viimeistään tästä tavoitteesta pitäisi päästä eroon. Ja mitä hallitus on nyt tehnyt tämän asian eteen: tehnyt lain, joka määrittää tämän tavoitteen.

Hyvä puoli kuitenkin tässä laissa verrattuna esimerkiksi tähän EU:n ennallistamisasetukseen on se, että on meidän omassa vallassamme muuttaa tämä laki ja kumota tämä laki, kun sen jossain vaiheessa voimme enemmän Suomen etua ajattelevan hallituksen valtaan tultua tehdä. Eli tämä laki itsessään on Suomelle ja sen kilpailukyvyille vahingollinen. Sitä täytyy muuttaa muuttuneissa olosuhteissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Laakso.

17.58 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Näitä ilmastosuunnitelmia työnnetään kunnille, ja kaikkien kuntien — ei nyt ihan kaikkien, mutta suurimman osan kunnista — rahat ovat aivan loppu. Omassa kotikunnassani Kouvolassakin me jouduimme myymään sadalla miljoonalla kouluja, esimerkiksi juuri valmistuneen koulun, juuri remontoitujen pelastuslaitoksen ynnä muita rakennuksia sen takia, kun meidän rahat eivät riitä. Se, mitä edustaja Filatov tässä äsken sanoi, että kunnat eivät ole tehneet näitä juttuja riittävästi, no, se johtuu nimenomaan siitä, että niillä ei ole ollut rahaa. Se näkyy meidänkin kuntapäätöksenteossa, se ei ole siitä kiinni, etteikö siellä olisi haluja, mutta niitä sitten vähän niin kuin ollaan tekvinään ja tehdään kaikennäköisiä ilmoituksia ja liitytään KAISU-verkostoon ja kaiken näköistä tämmöistä. Sehän on näennäistä puuhastelua, ja tuhlataan vielä niitä vähiäkin rahoja sitten kaikennäköiseen, millä ei ole sitten loppupelissä mitään vaikutusta koko ilmastohommaan.

Toivoisinkin, että jos hallitus tällaisia ratkaisuja rupeaa oikeasti kauheasti vääntämään ja tällaisia velvollisuuksia kunnille määräämään, valtio osoittaisi rahat tähän koko leikkiin. Kyllä sanon ihan suoraan, että ei meillä Kouvolassa ole rahaa tähän touhuun. Jos ei hallitus sitä rahaa meille anna, niin ei me näitä pystytä tekemään. Tai sitten me myydään kohta meidän uimahallit ja kirjastot ja kaikki muutkin ruotsalaiselle eläkesijoitusyhtiölle, jonka tehtävä on tehdä voittoa, niin että ruotsalaiset vanhukset saavat eläkkeensä. Ei kai meidän Kouvolan tarkoitus ole ruveta elättämään ruotsalaisia eläkkeensaajia? Mutta tähän se menee, jos tämmöisiä vaatimuksia koko ajan lisätään ja lisätään. Rahat vaan loppuvat. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Mäkelä.

18.00 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tuo edustaja Laakson puheenvuoro innoitti minut ottamaan vielä tähän asiaan kantaa. Elikkä tähän on tilanne Suomen kunnissa ja kaupungeissa. Ei tarvitse puhua mistään periferioista, puhutaan ihan maakuntakeskuksista: kouluja lopetetaan, rakennuksia puretaan, mietitään, pitäisikö myydä energiayhtiöitä, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 117/2022 vp

mietitään vastaavia täysin epätoivoisia toimenpiteitä. Väestöennusteet näyttävät, että väki katoaa. Sen perusteella tehdään päätöksiä koulujen lakkauttamisista, jotka ovat itseään toteuttavia ennusteita: kun kouluja päätetään lakkauttaa, niin väestö todellakin häviää niiltä alueilta. Tässä ilmapiirissä ja tässä todellisuudessa sitten pitäisi tehdä näitä ympäristöpäätöksiä ja ilmastosuunnitelmia kunnalle, kun ei ole rahaa perustehtävien hoitamiseen. Eihän tässä ole mitään järkeä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Pitko.

18.01 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Olen itse kuullut ihan erilaista viestiä alueilta ja kunnista. Moni toivoo saavansa nimenomaan uutta vauhtia kunnan elinvoimaan vihreästä siirtymästä. Jos vihreä siirtymä osuu omalle kohdalle, omalle kaupungille, paikkakunnalle, se usein tarkoittaa uusia työpaikkoja. Vihreän siirtymän yritykset ovat niitä, mitkä tällä hetkellä investoivat, niitä, joita kaupungit, kunnat, maakunnat ja alueet kaikin voimin houkuttelevat paikalle, ja itse asiassahan se, että kunnat jatkossa tulevat tekemään tämän ilmastosuunnitelman, ei velvoita tekemään mitään toimia vielä, mutta olen aivan varma, että moni kunta siinä yhteydessä mielellään niitä tekee, kun ymmärretään, miten niitä voidaan tehdä sen normaalin toiminnan lomassa. Kysehän on siitä, että meidän täytyy muuttaa kestäväksi se meidän olemassa oleva toiminta, jota tapahtuu joka tapauksessa. Emme voi rakentaa mitään uutta kerrosta nykytilanteen päälle, vaan kaikki, mitä me teemme, pitää tehdä jatkossa ekologisten reunaehtojen rajoissa. Ei ole sellaista valoisaa tulevaisuutta yhdellekään kunnalle tai kaupungille, missä näitä asioita ei tarvitsisi ajatella. Nyt valtio tukee tässä työssä, siis tukee kuntia tämän ilmastosuunnitelman tekemisessä. Se tulee nimenomaan vastaan siinä väistämättömässä kehityksessä, joka kuntia ja kaupunkia joka tapauksessa odottaisi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laakso.

18.03 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Oli edustaja Pitkon puheen alun takia otettava puheenvuoro.

Kyllä, todellakin näitä investointeja tulee, mutta niin kuin me ollaan nähty, näitä investointeja imuroivat juuri nämä kunnat, joilla talous on kunnossa ja joilla koko ajan tulee lisää kasvua ynnä muuta. Toivon, että edustaja Pitko laittaa minulle vaikka sähköpostilla, mikä tällainen innovatiivinen maailmanpelastajafirma voisi tulla meille sinne Kouvolaan, koska meillä oikeasti väkeä häviää tuhat ihmistä vuodessa. Me joudutaan koko ajan painiskelemaan näiden juttujen kanssa. En minä voi mennä sinne kotikuntaan sanomaan torille ihmisille, että olkaa ihan huoletta, kyllä tänne meille varmaan joku yritys kohta tulee, millä on vihreä siirtymä ja mistä tulee suurin piirtein uusi Nokia. Tämä on sellaista lapsenomaisista ajattelua, että näitä kaikkia asioita tulee, että joitain firmoja vain tulee sieltä ja kaikkia vihreitä juttuja tulee. Joku sen kaiken jutun joka tapauksessa maksaa. Meillä on tälläkin hetkellä eräs suhteellisen suuri valtionyhtiö, mikä tulee tekemään tämän vihreän siirtymän takia ihan hyvää tulosta, mutta se johtuu siitä, että me pakotetaan ihmiset maksamaan siitä. Ei se auta tätä kansantaloutta, että jokainen ihminen joutuu maksamaan joka päivä enemmän kuin aikaisempina päivinä siitä asiasta, että joku tietty yritys sitten pääsee hyötymään siitä. En minä epäile yhtään, etteikö näistä vihreistä siirtymistä näitä investointeja tule ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 117/2022 vp

tietyt kaupungit tule näistä hyötymään, mutta ikävä puoli on se, että ne ovat juuri ne kaupungit, mitkä ovat menestyneet jo tähänkin mennessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkelä.

18.05 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Vaikka vihreä siirtymä yleisesti tuntuu Suomessa tarkoittavan sitä, että työpaikat siirtyvät joihinkin muihin maihin, kun investointeja ei tule Suomeen, niin kyllä joitakin vihreän siirtymän työpaikkoja myös tulee Suomeen.

Itse tulen kaupungista, joka on asiassa varsin vahvoilla tällä hetkellä yliopistonsa teknologisen osaamisen johdosta, eli Lappeenrannasta — LUT-yliopisto on Lappeenrannassa, sillä on siellä toimipiste, ja Lappeenrannassa on nyt alkavaa toimintaa esimerkiksi synteettisten polttoaineiden valmistuksen suhteen. Eli tällaista ympäristöteollisuutta ja -teknologiaa vihreä siirtymä kyllä on, mutta siihen, että se konkretisoituisi työpaikoiksi, on vielä pitkä matka, niin että puhuttaisiin riittävän suuresta määrästä työpaikkoja korvaamaan entisiä menetettyjä teollisuuden työpaikkoja.

Ennen kaikkea jos nyt valtio säättää sellaisen lain, että valtuuston on pyöriteltävä joku ympäristösuunnitelmapaperi kerran kaudessa, niin en kyllä ymmärrä, millä tavalla se varsinaisesti niitä ympäristöteollisuuden työpaikkoja, vihreän siirtymän työpaikkoja, kaupunkiin lisäisi — ja edelleenkin se ei väestörakennetta muuta muuksi eikä sitä, että kaupungilla ei ole rahaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pitko.

18.06 Jenni Pitko vihr: Edustaja Laakso pyysi esimerkkejä, mikä voisi olla tällainen vihreän siirtymän työpaikka. Voin kertoa elävän esimerkin omasta synnyinkunnastani Kemistä, joka voi ehkä jollakin tavalla olla samankaltaisessa tilanteessa kuin Kouvola, josta väki vähenee ja teollisuuden työpaikat ovat vähentyneet: Sinne entisen Veitsiluodon paperitehtaan tilalle ollaan tekemässä Euroopan suurinta tekstiilikierrätyslaitosta, ja sitä investointia ei varmastikaan tulisi ilman kiristyneitä ympäristönormeja ja kiertotalouden kunnianhimoistakin edistämistä, mitä Suomessa ja Euroopassa ollaan tehty. Sellaiselle työpaikalle — siis satoja ihmisiä työllistävälle teollisuuslaitokselle — ei varmastikaan olisi ollut isoa kysyntää ilman vihreätä siirtymää.

Itse ajattelen, että vihreä siirtymä kuuluu myös niille paikkakunnille, joilla ei mene yhtä hyvin. Olen siinä mielessä edustaja Laakson kanssa samaa mieltä, että Suomessa alueellinen eriarvoistuminen on aito ongelma, ja jos me ajattelemme, että vihreä siirtymä tapahtuu vain siellä, missä ovat hyvin asiat, niin se tulee entistä enemmän vain lisäämään tätä eriarvoistumista. Itse pidän tärkeänä, että vihreä siirtymä kuuluu myös maaseudulle, se kuuluu myös supistuviin kaupunkeihin ja supistuviin kuntiin, se kuuluu myös Kouvoolalle. Meidän täytyy tehdä ilmastotyötä myös osana aluekehitystä, ja kun me käytämme aika merkittäviäkin EU:n aluekehityskehityksen rahoja, niin pidän hyvänä sitä, että niissä on yhä enemmän otettu huomioon ilmastokestävyys. Tässä edustaja Mäkelän tuoma Lappeenranta on aika hyvä esimerkki, joka on nimenomaan EU:n aluekehitysrahoituksella ja yliopiston ja ammattikorkeakoulun yhteistyöllä pystynyt synnyttämään uutta tieteellistä tutkimusta, uusia ammattikorkeakoulualan tki-panostuksia sekä konkreettisesti yrityksiä, ja uskon, että Lappeenranta tulee todella hyvin menestymään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 117/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laakso.

18.08 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa puhemies! Nyt edustaja Pitko osui kyllä naulan kantaan ja ihan keskelle siihen. Toitte hyvän esimerkin tästä tilanteesta, mistä äsken itsekin puhuin, siitä, kun otitte esimerkiksi tämän Kemlin vaatekierrätysjärjestelmän. Tässä tulee juuri se koko bisnes ja koko raha sille alueelle ja siihen yritykseen siitä, että me velvoitetaan ihmiset maksamaan se bisnes. Eli me korotetaan ihmisten jätteenkierrätysmaksuja ynnä muita tällaisia, mistä saadaan se bisnes. No, se on sille Kemille hyvä juttu, mutta se ei koko millenkään muulle Suomelle tule.

Minä tiedän, että vihreitten eduskuntaryhmä kävi tutustumassa Paimion kierrätyslaitokseen. Juttelin erään edustajan kanssa siitä asiasta, ja näki oikein, kuinka innostunut hän on siitä, mutta totuus on se, että kun itse alalla pyörin ja kävin sen saman asian katsomassa, niin oli kaameata katsoa, mitä pelleilyä se koko touhu on, oikeasti. Me tehdään kauhea järjestelmä tuonne. Me kerätään pikkuroskiksissa vaatteita Kouvolan kirjastoltakin ja toimitellaan niitä toiselle puolelle Suomea, ja sitten niitä rouhitaan siellä kappaleiksi. Koneet eivät edes pelaa, kun me mennään vierailulle. Kukaan ei ole tekemässä sille koneelle yhtään mitään, vaikka hälytysvalot tilitaavat siellä, koska ei niillä ole mitään kiirettä siellä, koska ne tuottavat varastoon tavaraa, millä ei ole kysyntää. Sen koko laitoksen kapasiteetista ihan murto-osa menee tällä hetkellä oikeasti uudelleen käyttöön, ja siitä uudelleen käytettävästikin määrästä menee todella, todella pieni määrä vaateollisuuden uusiokäyttöön. Suurimmasta osasta siitä tehdään väkisin esimerkiksi autojen eristeitä ynnä muita vastaavia. Sen näki hyvin, kun minä alkuun siihen asiaan tutustuin, tuntui siltä, että hei, hitsi, tämähän on hyvä juttu, mutta sitten kun oikeasti perehtyi siihen asiaan, niin huomasi, että sehän on ihan pätkäpöytä touhua. Puuvilla on käytännössä katsoen ainoa tuote, millä on jonkun näköisiä markkinoita. Oli hyvä esimerkki, kun kysyin tehdasta pyörittävältä ihmiseltä siinä ulkona, että tämä on sitten ilmeisesti se laitos, mitä te aina näytätte siinä kohtaa, kun on rahalle tarvetta. Sain aikaan remakat naurut ja nyökyttelyt siitä asiasta.

Mutta hei, tällainen järjestelmä toimii, kun me pistetään ihmiset maksamaan siitä järjestelmästä, mutta ei tämä nyt minun mielestäni tuo mitään uusia innovatiivisia työpaikkoja vihreyden saralla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Myllykoski.

18.11 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa puhemies! Minun täytyy sanoa, että hämmäntyneenä vähän kuuntelen tätä teidän debattointianne, toisaalta hyvää ja toisaalta pahaa, mutta kyllä minä itse odotan tällaisia Lappeenrannan kaltaisia tapahtumia. Minä toivon hirveästi, että kunnissa tehdään suunnitelmia, ja niitten suunnitelmien keskiössä pitää olla se, että julkisen puolen pitää investoida vihreän siirtymän hankkeisiin. Meidän on pakko sitä kautta luoda referenssejä suomalaiselle yritystoiminnalle, että kun meillä joku kikkare tässä maassa kehitellään, jota pystytään sitten valmistamaan täällä ja markkinoimaan, niin silloin sen julkisen puolen on kannettava se pieni riski ja vastuu siitä, että sille laitteelle saadaan referenssi, jotta se on myyntikelpoinen tavara johonkin muualle, ettei tarvitse sitä innovaatiota myydä sitten ulkopuolelle.

Kyllä minä nyt ajattelisin niin, että meillä on verkostoja sitä varten, että vaatteet kerätään, meillä on joka paikassa milloin minkäkin firman Uffaa ja muuta, niin että en minä usko, että tässä vaatebisneksessä, kun ne sinne menevät... Tervehdin suhteellisella tyyty-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 117/2022 vp

väisyydellä, että Kemiin tällöinen tulee, kun en pidä sitä kauhean järkevänä, että meillä kerätään räitei ja lumpui ja sitten ne rahdataan johonkin, jossa ne mukamas hyödynnetään, kun me nähdään niitä kuvia tuolta kehityksistä, kun ne käyvät plokkaamassa sieltä ja koettavat myydä niitä meidän käytöstämme hylättyjä vaatteita toisilleen ja muuta. Se on kestävä tilanne. Tällöinen on paljon fiksumpi tilanne, ja siinä mielessä on harmi, jos jossain vain rahan toivossa kierrätystä tehdään.

Minä voisin sanoa kupariteollisuuteen liittyen, että kun se kerran maasta on kaivettu, niin kupari kiertää 80-prosenttisesti täällä koko ajan. Ja se perustuu siihen, että meillä on romunkeruujärjestelmät ja muut, joka ovat siellä pohjalla, ja tämä on jo kymmeniä, kymmeniä vuosia vanha systeemi. Nyt me vain tarvitaan uusia teknologisia avauksia, ei vain sitä, että meillä joku tehdas investoi johonkin parempaan, hiilidioksidia vähemmän päästävään, mikä on tärkeää sekin, mutta se investointi työllistää sen kaksi vuotta, ehkä sitten virolaisia tai ukrainalaisia asentajia, mutta siinä ovat sitten sen vihreän siirtymän työpaikat. Meidän pitää luoda tässä yhteydessä myös... Tämä on yksi osa sitä polkua, että voidaan saada niitä uusia innovaatioita, ja julkinen puoli tekee niitä hyviä suunnitelmia, se kun ei vielä maksa mitään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt on, arvoisat edustajat, tätä keskustelua varten tässä yhteydessä varatut 30 minuuttia käytetty, mutta jos edustajat Mäkelä ja Pitko osaavat tiiviisti pitää puheenvuorot, niin otan ne vielä tässä. — Edustaja Mäkelä.

18.15 Jani Mäkelä ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Erittäin tiiviisti sanottuna nämä Lappeenrannan tapahtumat, joihin on viitattu, ovat tietysti positiivisia, mutta ne työpaikkamäärät, mitä sinne on tullut tämän vihreän siirtymän myötä, ovat kuitenkin marginaalisessa osassa verrattuna niihin, mitä perinteisessä teollisuudessa on menetetty. Ja toiseksi se, mitä siellä on tapahtunut, ei ole tapahtunut EU:n aluetukirahoista johtuen, vaan niiden puutteen vuoksi, koska Lappeenrantaan kohdellaan EU:n aluetukiasioissa edelleenkin samalla tavalla kuin esimerkiksi Espoota.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä edustaja Pitko.

18.15 Jenni Pitko vihr: Haluan vain nopeasti ihmetellä sitä, että ensiksi kysellään, mitä ne vihreän siirtymän työpaikat voisivat olla, sitten ne eivät kelpaakaan.

On totta, että tekstiilialalla ja tekstiilien kierrättämisessä on ongelmia, mitä meillä on vielä jatkossakin ratkaistavana. Olisi tietenkin tärkeää, että kulutusta vähennettäisiin. Suomalainen tuottaa tekstiilijätettä noin 12–18 kg vuosittain, ja se on kieltämättä aika vaikeaa kierrättää, opin sen siellä jätteenkierrätyslaitoksella Paimiossa. Siinä esimerkiksi tehdään todella paljon käsin, ja tekstiilikuituja on vaikea erottaa toisistaan. Siksi palaankin tähän alkuperäiseen asiaan, eli kuntien ilmastosuunnitelmaan, koska myös julkisilla hankinnoilla voidaan vaikuttaa siihen, että ostetaan laadukkaita materiaaleja, joita ei tarvitse uusia koko ajan, ja sitä kautta tuotetaan vähemmän jätettä. Olkoon se piste tälle keskustelulle.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.